

საინფორმაციო ბიულეტენი (20 მარტი - 28 აპრილი, 2019 წელი)

შესავალი

საქართველოს ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ 20 მარტს მთაწმინდის №1 მაჟორიტარულ საარჩევნო ოლქში საქართველოს პარლამენტის შუალედური არჩევნები,¹ ხოლო 30 მარტს მარნეულის, ზესტაფონის, ჭიათურის, ზუგდიდისა და ხულოს მუნიციპალიტეტების მერების რიგგარეშე,² ასევე, საგარეჯოს, ახმეტის, ადიგენის, ზესტაფონის, ჭიათურის, ტყიბულის, წყალტუბოსა და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტების საკრებულოების შუალედური არჩევნები დანიშნა.³

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის (საია) წინასაარჩევნო მონიტორინგის მისიის ფარგლებში, 2019 წლის 20 მარტიდან 28 აპრილამდე პერიოდში გამოვლინდა:

- **ამომრჩევლის მოსყიდვის 3 შემთხვევა;** კანონით აკრძალული ქმედებები შემდეგმა პარტიებმა ჩაიდინეს:
 - 2 შემთხვევაში – „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო“;
 - 1 შემთხვევაში – „ახალი პოლიტიკური ცენტრი - გირჩი“.
- **ამომრჩევლის რეგისტრაციით მანიპულირების და ფარულობის პრინციპის დარღვევის თითო ფაქტი;** ამ შემთხვევაშიც „გირჩი“ იყო ის სუბიექტი, რომელმაც აღნიშნული ქმედებები ჩაიდინა.

2 მუნიციპალიტეტში (ადიგენი და წყალტუბო) დაფიქსირდა საბიუჯეტო ცვლილებები, რასაც კანონმდებლობა საბიუჯეტო რესურსის საარჩევნო მიზნით გამოყენებად მიიჩნევს.

¹ ცესკოს 2019 წლის 20 მარტის №16/2019 განკარგულება.

² ცესკოს 2019 წლის 30 მარტის №27/2019 განკარგულება.

³ ცესკოს 2019 წლის 30 მარტის №26/2019 განკარგულება.

„გირჩის“ მიერ ამომრჩევლის მოსყიდვა, ამომრჩევლის რეგისტრაციით მანიპულირება და ფარულობის პრინციპის დარღვევა

2019 წლის 22 მარტს მთაწმინდაზე „ახალი პოლიტიკური ცენტრის“ („გირჩი“) მაჟორიტარმა კანდიდატმა – ჰერმან საბომ⁴ საკუთარ მხარდამჭერებს მოუწოდა, მთაწმინდაზე ჩაეწერონ.⁵ მან ბინის მეპატრონეებს მიმართა და კომუნალური, მაგალითად, წყლის გადასახადის (რომელიც ბინაში ჩაწერილ პირთა სულადობაზეა მიბმული) გადახდას დაჰპირდა.⁶

გარდა ამისა, 2019 წლის 17 აპრილს „გირჩის“ ერთ-ერთი ლიდერი ზურაბ ჯაფარიძე მთაწმინდის ამომრჩევლებს გარკვეულ სარგებელს დაჰპირდა საარჩევნო ბიულეტენის ფოტოს სანაცვლოდ, რომელზეც მათი პოლიტიკური გაერთიანება იქნება შემოხაზული.⁷

„გირჩის“ ეს ქმედება რამდენიმე მიმართულებით უნდა შეფასდეს.

ამომრჩევლის მოსყიდვა. პარტიებს ეკრძალებათ ამომრჩევლის დაინტერესება ფულადი სახსრების, ფასიანი ქაღალდების ან მატერიალური ფასეულობის დაპირებით.⁸ გირჩის მიერ კომუნალური გადასახადის გადახდის დაპირების მიზანია მოქალაქეთა დაინტერესება, მიიღონ გარკვეული ფინანსური სარგებელი და წარმოადგენს ამომრჩევლის მოსყიდვას. კანონმდებლობის მიხედვით, ეს ქმედება საარჩევნო სუბიექტის რეგისტრაციის შეწყვეტას,⁹ ადმინისტრაციულ¹⁰ და სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას იწვევს.¹¹

⁴ ჰერმან საბომ ოფიციალური სახელია გერმანე საბომ, თუმცა, საია წინამდებარე დოკუმენტში მას იმ სახელით მოიხსენიებს, რომელიც საზოგადოებისთვის არის ცნობილი.

⁵ ჰერმან საბომ გირჩის მხარდამჭერებს მოუწოდებს, მთაწმინდაზე გადაეწერონ; საინფორმაციო პორტალი „ნეტგაზეთი“, 22.03.2019, ხელმისაწვდომია: <http://netgazeti.ge/news/350679>, განახლებულია: 02.05.2019.

⁶ იქვე.

⁷ „გირჩი“ ამომრჩევლებს ხმის სანაცვლოდ ანაზღაურებას სთავაზობს; ტელეკომპანია „იმედი“, 17.04.2019, ხელმისაწვდომია: <https://imedinevs.ge/ge/saqartvelo/103024/girchi-amomrchevlebs-khmis-sanatsvlod-anazgaurebas-stavazobs>, განახლებულია: 02.05.2019.

⁸ „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 25²-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი, საქართველოს საარჩევნო კოდექსის 47-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ა“ პუნქტი, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 164¹-ე მუხლი.

⁹ საქართველოს საარჩევნო კოდექსის 47-ე მუხლის მე-2 ნაწილი.

¹⁰ „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 34²-ე მუხლის მე-6 პუნქტი: საარჩევნო მიზნით ფიზიკური პირის მიერ ამ კანონით გათვალისწინებული უკანონო საჩუქრის, შემოსავლის, მომსახურების მიღება, თუ ქონების (მომსახურების) ან გარიგების ღირებულება არ აღემატება 100 ლარს, გამოიწვევს პარტიის, პარტიის წარმომადგენლის, იურიდიული პირის დაჯარიმებას შესაბამისი ქონების (მომსახურების) ან შესაბამისი გარიგების ღირებულების ათმაგი ოდენობით და ფიზიკური პირის დაჯარიმებას შესაბამისი ღირებულების ორმაგი ოდენობით.

ამომრჩევლის რეგისტრაციით მანიპულირება. მიუხედავად იმისა, რომ ოლქიდან ოლქში გადაწერა საარჩევნო კანონმდებლობის დარღვევა არ არის. რეგისტრაციის მისამართის ორგანიზებული, საარჩევნო მიზნით შეცვლა ამომრჩევლის ხმებით მანიპულირების მაგალითია და ეწინააღმდეგება თანასწორი და სამართლიანი არჩევნების ჩატარების პრინციპს.

ფარულობის პრინციპის დარღვევა. კენჭისყრის ფარულობის უზრუნველსაყოფად, ხმის მიცემის კაბინაში ფოტო და ვიდეო გადაღება აკრძალულია.¹² პარტიის განცხადებით, ამომრჩეველი სარგებელს იმ პირობით მიიღებს, თუ წარადგენს საარჩევნო ბიულეტენის ფოტოს, რომელზეც მათი პოლიტიკური გაერთიანება იქნება შემოხაზული.¹³ აღნიშნული განცხადება უბიძგებს ამომრჩევლებს, საკუთარი მხარდაჭერის დასამტკიცებლად, უარი თქვან ფარულობის პრინციპზე.

ამდენად, საია მიიჩნევს, რომ „გირჩის“ ზემოაღნიშნული ქმედება შეიძლება შეფასდეს, როგორც მანიპულაცია, ამომრჩევლის მოსყიდვა და ფარულობის პრინციპის დარღვევა.

„ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ მიერ ამომრჩევლის მოსყიდვა

2019 წლის 11 აპრილს პარტია „ქართული ოცნების“ თავმჯდომარე ბიძინა ივანიშვილი საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის პატრიარქს – ილია მეორეს შეხვდა.¹⁴ საპატრიარქოს ცნობით, 11 აპრილს გამართულ შეხვედრაზე ივანიშვილი ილია მეორეს დაჰპირდა, რომ ფონდი „ქართუ“ სამების ტაძრის მოხატვას სრულად დააფინანსებს.¹⁵

29 მარტს ბიძინა ივანიშვილი, რომელიც სოფელ ხიბულაში იმყოფებოდა, ადგილობრივ მოსახლეობას გაზისა და წყლის პრობლემების მოგვარებას დაჰპირდა: „გაზიფიცირებაც და

¹¹ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 164¹-ე მუხლით, თუ თანხის ოდენობა (გარიგების ღირებულება) აღემატება 100 ლარს, პირს ეკისრება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა, რაც ისჯება თავისუფლების აღკვეთით სამ წლამდე ვადით ან ჯარიმით.

¹² საქართველოს საარჩევნო კოდექსის 58-ე მუხლის მე-6 ნაწილი.

¹³ „გირჩი“ ამომრჩევლებს ხმის სანაცვლოდ ანაზღაურებას სთავაზობს; ტელეკომპანია „იმედი“, 17.04.2019, ხელმისაწვდომია: <https://imedinevs.ge/ge/saqartvelo/103024/girchi-amomrchevlebs-khmis-sanatsvlod-anazgaurebas-stavazobs>, განახლებულია: 02.05.2019.

¹⁴ „ქართუ“ სამების მოხატვას სრულად დააფინანსებს – ივანიშვილი ილია II-ს შეხვდა, საინფორმაციო პორტალი „ნეტგაზეთი“, 11.04.2019, ხელმისაწვდომია: <http://netgazeti.ge/news/355777>, განახლებულია: 02.05.2019.

¹⁵ იქვე.

წყლის საკითხიც დავუჩქაროთ. ბიუჯეტს არ ექნება [ფული], მე გავაკეთებ. პირველ რიგში, წყალი გავუკეთოთ სოფელს, გზა...”¹⁶ – მიმართა მან ხალხს.

საია მიიჩნევს, რომ ეს ფაქტიც ამომრჩევლის მოსყიდვის სავარაუდო შემთხვევაა. მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანება „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ თავმჯდომარე ორივე ზემოაღწერილ შემთხვევაში საარჩევნო პერიოდში ამომრჩეველს უსასყიდლოდ გარკვეული მომსახურების გაწევას ჰპირდება, რაც წარმოადგენს საარჩევნო კანონმდებლობის დარღვევას და ითვალისწინებს შესაბამის პასუხისმგებლობას.¹⁷

საბიუჯეტო რესურსის გამოყენება საარჩევნო მიზნებისთვის

საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში, საიამ გამოიკვლია იმ მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებში დაფიქსირებული ცვლილებები, სადაც რიგგარეშე/შუალედური არჩევნები იმართება. არჩევნების დღემდე მე-60 დღიდან აკრძალულია ისეთი პროექტების/პროგრამების განხორციელება, რომლებიც მანამდე არ იყო გათვალისწინებული ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტში. ასევე, ამავე ვადიდან აკრძალულია სოციალური გასაცემლების ოდენობების ზრდა და ახლის დაწესება.¹⁸ აღნიშნული თვალსაზრისით გამოიკვეთა შემდეგი პრობლემები:

1. ადიგენის მუნიციპალიტეტში 2 აპრილის ცვლილებით ბიუჯეტში სრულებით ახალი პროგრამა („შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა ოჯახების დახმარება“) 8 ათასი ლარით დაფინანსდა.¹⁹ ამის შემდეგ, 17 აპრილის ცვლილებით, კიდევ ერთხელ გაიზარდა სოციალური პროგრამები 9800 ლარით.²⁰

¹⁶ „ბიუჯეტს არ ექნება, მე გავაკეთებ“ – ივანიშვილის დაპირება ადგილობრივი მოსახლეობის მიმართ ხიბულაში, საინფორმაციო პორტალი „ნეტგაზეთი“, 29.03.2019, ხელმისაწვდომია: <http://netgazeti.ge/news/352555>, განახლებულია: 02.05.2019

¹⁷ პასუხისმგებლობის შესახებ იხ. „გირჩის“ შემთხვევა.

¹⁸ საქართველოს საარჩევნო კოდექსის 49-ე მუხლის მე-3 და მე-4 ნაწილები.

¹⁹ ადიგენის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2019 წლის 2 აპრილის №11 დადგენილება „ადიგენის მუნიციპალიტეტის 2019 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ ადიგენის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 24 დეკემბრის №80 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე“, მუხლი 17.

²⁰ ადიგენის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2019 წლის 17 აპრილის №15 დადგენილება „ადიგენის მუნიციპალიტეტის 2019 წლის ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ“ ადიგენის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 24 დეკემბრის №80 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე“, მუხლი 17.

2. წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის სოციალური პროგრამების დაფინანსება ჯერ 4 აპრილის ცვლილებით – 20 000 ლარით,²¹ ხოლო შემდეგ 12 აპრილის ცვლილებით – 32 100 ლარით გაიზარდა.²²

როგორც გამოჩნდა, ადიგენისა და წყალტუბოს მუნიციპალიტეტებმა დაარღვიეს კანონმდებლობა და ბიუჯეტში ცვლილებები არჩევნების დანიშვნის შემდეგ შეიტანეს.

მისიის შესახებ

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ (საია) 2019 წლის 19 მაისის არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდის მონიტორინგი 20 მარტს დაიწყო. წინამდებარე დოკუმენტი ამ დროიდან 28 აპრილამდე პერიოდს მოიცავს. საია წინასაარჩევნო პროცესებს 10-მდე გრძელვადიანი დამკვირვებლით, ცენტრალური და რეგიონული ოფისების მეშვეობით აკვირდება: თბილისში, აჭარაში, გურიაში, სამეგრელოში, იმერეთში, სამცხე-ჯავახეთში, ქვემო ქართლსა და კახეთში.

სადამკვირვებლო მისია მოიცავს როგორც წინასაარჩევნო პროცესების, ისე – კენჭისყრის დღისა და კენჭისყრის შემდგომი პროცედურების მონიტორინგს. გრძელვადიანი სადამკვირვებლო მისიის ფარგლებში, მონიტორინგის ობიექტებია: საარჩევნო ადმინისტრაცია; სახელმწიფო აუდიტის სამსახური; კომუნიკაციების ეროვნული კომისია; ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოები, საარჩევნო სუბიექტები და მათი მხარდამჭერები; საჯარო მოხელეები.

წინამდებარე ბიულეტენში აღწერილია ის ფაქტები, რომლებსაც საარჩევნო გარემოზე გარკვეული გავლენის მოხდენა შეუძლია და რომლებზეც არსებული მონაცემები ამ დროისთვის უკვე იძლეოდა შეფასების საშუალებას. საანგარიშო პერიოდში იდენტიფიცირებულ სხვა შემთხვევებს საია დამატებით სწავლობს. მათი ანალიზის შედეგები საზოგადოებას უახლოეს მომავალში მიეწოდება.

საიას აქვე სურს, ყურადღება გაამახვილოს კანონმდებლობის ერთ ხარვეზზე: მუნიციპალიტეტის საკრებულოს შუალედურ არჩევნებს ცესკო ნიშნავს არჩევნების დღემდე არაუგვიანეს 50-ე დღისა.²³ 10-დღიანი პერიოდის განმავლობაში (კენჭისყრის დღემდე მე-60 დღიდან – კენჭისყრის დღემდე 50-ე დღემდე), მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში შესაძლოა განხორციელდეს ცვლილება, რომელიც წინააღმდეგობაში იქნება საარჩევნო კანონმდებლობის ზემოაღნიშნულ მოთხოვნასთან, თუმცა, ქმედების მართლწინააღმდეგობა გამოვლინდება მხოლოდ მას შემდგომ, რაც არჩევნები დაინიშნება. ამ ხარვეზის გათვალისწინებით, საია ბიუჯეტში ცვლილებებს არჩევნებამდე 50 დღის განმავლობაში დააკვირდება.

²¹ წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2019 წლის 4 აპრილის №13 დადგენილება წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის 2019 წლის ბიუჯეტის შესახებ“ წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 24 დეკემბრის №66 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ, მუხლი 17.

²² წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2019 წლის 12 აპრილის №16 დადგენილება წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის 2019 წლის ბიუჯეტის შესახებ“ წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 24 დეკემბრის №66 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ, მუხლი 17.

²³ საქართველოს საარჩევნო კოდექსის 154-ე მუხლის მე-4 ნაწილი.